המאסף

חדש טבת תקמט

תחנת

אחינו היהודים הדרים בממלכות גראס־
בריטאניע כחלות מלכם האדיר החסיד

געארג השלישי

בשנה הזאת, השם ירפאהו ויחייהו ·

אָנָּא

יְיָ הַמַּשְׁגִּיחַ מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ עַל כָּל בְּנֵי אָדָם יוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ, וְכֻלָּם אֲהוּבִים לָךְ, כִּי אֶת כֻּלָּם בָּרָאתָ
בְּצַלְמֶךָ, וּמֵאַהֲבָתְךָ אוֹתָם חָשַׁבְתָּ מַחֲשָׁבוֹת
לְהַצִּילָם מֵרָע, וּלְחַבֵּר מַחְלְקוֹת לִבּוֹתָם,
וּלְהַפְנוֹת כֻּלָּם אֶל רֹאשׁ אֶחָד · הִמְלַכְתָּ עֲלֵיהֶם
מְלָכִים, אֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם, לְמַעַן
אִישׁ עַל מְקוֹמוֹ יָבוֹא בְשָׁלוֹם · וְאַתָּה מִמְּעוֹן
קָדְשְׁךָ עַל עֲצַת מַלְכֵיהֶם תּוֹפִיעַ, וַתִּתֵּן עֲלֵיהֶם

הוד מַלְכוּת · לְבַעֲבוּר יַעֲשׂוּ אֵת אֲשֶׁר צִוִּיתָ בְּחָכְמָתֶךָ עַל כָּל לְאוֹם וּלְאוֹם בָּאָרֶץ · כִּי לֵב מְלָכִים בְּיָדֶךָ · וּלְכָל אֲשֶׁר תַּחְפּוֹץ תַּטֵּם ·

וְעַתָּה יְיָ הִנֵּה גַם עַל הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה הִמְלַכְתָּ דוֹר דוֹר מְלָכִים אַדִּירִים

וְיִשְׁרֵי לֵב אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מִמִּשְׁפָּחָה הַיְקָרָה בֵּית לִינֶבוּרְג · אֲשֶׁר הֵרִימוּ קֶרֶן מַלְכוּתָם · וְהִגְדִּילוּ כְּבוֹד אַרְצָם וְיוֹשְׁבֶיהָ עַד קַצְוֵי אֶרֶץ · וּמֵהֶם יָצָא אָהוּבְךָ מֶלֶךְ צַדִּיק הַמּוֹשֵׁל בָּנוּ הַיּוֹם · הוּא אֲדוֹנֵנוּ וּמַלְכֵּנוּ גֶעאָרְג הַשְּׁלִישִׁי · אֲשֶׁר הָיִיתָ עִמּוֹ וְעִם בֵּיתוֹ הַנִּשָּׂא עַד הַיּוֹם · וַתִּתֶּן לוֹ בָּנִים רַבִּים דְּגוּלִים מֵרִבְבוֹת בְּנֵי אָדָם · וְכָל רוֹאֵיהֶם יַכִּירוּ כִּי הֵם זֶרַע בֵּרַךְ יְיָ · הַמְּגֻדָּלִים מִנְּעוּרֵיהֶם תַּחַת יַד אָב חָכָם וּמוֹשֵׁל חָסִיד · אַשְׁרֵי יוֹלַדְתָּם · תָּגֵל גַּם הִיא בִּפְרִי בִטְנָהּ · אֲשֶׁר הָיְתָה צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ אֶל יַד הַמֶּלֶךְ אִישָׁהּ · רְאוּ יוֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת הָאֵלֶּה וַיִּשְׂמְחוּ · וַיַּאֲמִינוּ כִּי בְּצִדְקַת הַמּוֹשֵׁל כִּי רַבָּה · כֵּן יִרֶב שְׁלוֹמוֹ תָּמִיד וִיבַלֶּה יָמָיו בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתָיו בַּנְּעִימִים ·

וְעַד זִקְנָה וְשֵׂיבָה יֵצֵא כְנוֹגַהּ צִדְקוֹ וּמִשְׁפָּטָיו
כַּצָּהֳרָיִם · לֹא תְאֻנֶּה אֵלָיו רָעָה · וְשֵׁבֶט בְּנֵי אָדָם
לֹא תִפְקוֹד עָלָיו ׃

אַךְ לֶעָפָר הוֹרַדְנוּ רֹאשֵׁנוּ כַּאֲשֶׁר בָּאָה
הַשְּׁמוּעָה כִּי הָיְתָה יָדְךָ בְּאִישׁ יְמִינֶךָ
כִּי חָלָה אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ · רָפוּ יָדָיו מֵעֲשׂוֹת צְדָקוֹת
אֲשֶׁר אָהֵב · וְתוּשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנּוּ · יָדַעְנוּ
כַּאֲשֶׁר גָּבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ גָּבְהוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ
מִמַּחְשְׁבוֹתֵינוּ · וּמִי יָבִין תַּעֲלוּמוֹת מַעֲשֶׂיךָ · זֹאת
נָשִׁיב אֶל לִבֵּנוּ · כִּי יַעַן חָרָה אַפְּךָ עַל הַצֹּאן
הֶחֱלֵיתָ אֶת הָרוֹעֶה · וַעֲוֹנוֹתֵינוּ הִטּוּ אֵלֶּה ·
וּבַחֲטָאֵינוּ מָנַעְתָּ טוֹב מִמֶּנּוּ ׃ עַל זֶה דָוֶה לִבֵּנוּ ·
עַל כֵּן חָשְׁכוּ עֵינֵינוּ · וּבְמַר רוּחַ אָנוּ בָאִים
לִשְׁפּוֹךְ אֶת נַפְשֵׁנוּ לְפָנֶיךָ · וּלְהִתְחַנֵּן לִפְנֵי כִּסֵּא
כְבוֹדֶךָ עַל שְׁלוֹם אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ · כִּי תִסְלַח לַעֲוֹן
יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ · וְתָשִׁיב צְבִי תִפְאַרְתָּם עַל רֹאשָׁם ·
כִּי תַעֲלֶה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְמַחֲלַת אֲדוֹנֵנוּ
וּתְאַזְּרֵהוּ חַיִל לְהוֹסִיף צְדָקוֹת עַל מִפְעֲלוֹתָיו

הַטּוֹבוֹת אֲשֶׁר פָּעַל בָּאָרֶץ עַד כֹּה · כִּי אַתָּה מֵמִית וּמְחַיֶּה · מוֹרִיד שְׁאוֹל וּמַעֲלֶה · וְכַאֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ תְּפִלַּת הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וְדִמְעוֹתָיו רָאִיתָ בַּחֲלוֹתוֹ · וַיְחִי מֵחָלְיוֹ · כִּי אָמַרְתָּ לוֹ הִנְנִי רוֹפֵא לָךְ · כֵּן תִּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ וּתְפִלַּת כָּל יוֹשְׁבֵי הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה · וְאֶת דִּמְעוֹתֵינוּ הַנּוֹזְלִים עַל לְחָיֵינוּ תִּרְאֶה · אֲשֶׁר אָנוּ מִתְפַּלְּלִים וּבוֹכִים לְפָנֶיךָ עַל אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ · אִם חָזָק חָלְיוֹ גּוֹאֵל חָזָק אַתָּה · תִּשְׁלַח דְּבָרְךָ וְתִרְפָּאֵהוּ · וּנְדָרֵינוּ נְשַׁלֵּם לָךְ · וְתַחַת קוֹל בְּכִיָּה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁירִים נָשִׁירָה לָךְ עַל טוּבְךָ וְעַל חַסְדְּךָ · אֲשֶׁר הִפְלֵאתָ לַעֲשׂוֹת עִם עַבְדְּךָ הַמֶּלֶךְ · וְעִמָּנוּ הַחוֹסִים בְּצִלּוֹ · כִּי אִם תִּרְפָּאֵהוּ נֵדַע כִּי רִפִּיתָ גַּם אֶת הָאָרֶץ וְאֶת עֲוֹן יוֹשְׁבֶיהָ ·

אָנָּא יְיָ הָגֵן עַל הַגְּבִירָה הַמַּלְכָּה שַׁארְלָאטֶע · אֵשֶׁת אֲדוֹנֵנוּ הַמֶּלֶךְ · נַחֵם אוֹתָהּ מִיגוֹנָהּ · זְכוֹר לָהּ צִדְקוֹתֶיהָ הַגְּדוֹלִים · וּמְהֵרָה תִּרְאֶה אֶת הַמֶּלֶךְ לִימִינָהּ יוֹצֵא כַּשֶּׁמֶשׁ

בִּגְבוּרָתוֹ ׃ וְעַל בְּנֵי הַמֶּלֶךְ תִּשְׁפּוֹךְ רַחֲמֶיךָ ,
הָקֵל מַדְוֶה לָכֶם וְהָשֵׁב לָהֶם עֲטֶרֶת רֹאשָׁם
בָּרִיא אֵילָם וּפוֹעֵל יְשׁוּעוֹת בָּאָרֶץ כְּמִקֶּדֶם ׃
וַעֲלֵיהֶם וְעַל שָׂרֵי הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה תַּטֶּה סֻכַּת
שְׁלוֹמְךָ וּבַעֲצָתְךָ תַּנְחֵם ・ עָצְבַת רוּחָם עַל מַלְכָּם
הַטּוֹב לֹא תַעֲצוֹר בְּעַד חָכְמָתָם הַנּוֹדַעַת
בִּלְאוּמִים , לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט בָּאָרֶץ ׃
מְהֵרָה יִשְׂמְחוּ לִרְאוֹת אֶת מַלְכָּם בְּרֹאשָׁם ,
דּוֹבֵר מֵישָׁרִים מִכִּסֵּא מַלְכוּתוֹ ׃ כִּי אַתָּה יְיָ כֹּל
תּוּכָל , וְכִגְדוּלָתְךָ עַנְוָתְךָ לִשְׁמוֹעַ תְּפִלַּת נִשְׁבְּרֵי
לֵב , וְכֵן תִּשְׁמַע מִפִּינוּ וְתוֹשִׁיעַ , אָמֵן ׃

נַפְתָּלִי הירץ וויזל ׃

קוֹרוֹת הָעִתִּים

דברי הימים למלך כורש עד דאריוס הראשון ׃

(עיין המאסף לחדש העבר)

כורש היה בן קאמביזעס *) מלך פרס , ושם אמו מאנדאנע בת אסטיאגעס מלך מדי ׃ פערזיען או פרס היתה בימים ההם במלוך קאמביזעס מדינה קטנה ומספר

---

*) קאמביזעס הוא המלך הראשון אשר נודע לנו והוא מלך בשנת שלוש אלף ארבע מאות וחמש ליצירה ׃

ומספר יושביה היו מאה ועשרים אלף איש, אך כורש בחכמתו ובגבורתו היה הולך וגדל ויכניע תחתיו מלכים רבים וימלוך על כל בני קדם. אחרי כן נקראת כל הארץ, אשר ארכה מן הנהר אינדוס עד הנהר טיגרים ממזרח למערב ורחבה מן הים הקאספיי (דאס קאספישע מעער) עד הים הגדול מצפון לדרום, פרס. וזה עד היום אורך ורוחב הארץ הנקראת פערזיען. כורש היה נער יפה מראה, תם ואוהב משרים, טוב הלבב ומלא חנינה, גם אצל לו האלהים רוח גבורה ודעת, ויהי לנער משכיל משתוקק תמיד ללמוד חכמה ודעת ולקנות מזימות, הון ועושר לאין נחשבו לו רק בתבונה ובשכל התגאה, וכבוד ותהלה המה היו מגמת לבו. קאמביזעס אביו גידל ויחנך אותו כמשפט וכדת פרס, כי דת ומשפטי המדינה היו באבם בימים האלה ואת אשר היה טוב מכלם היה חינוך הבנים. הטוב הכללי ותועלת המדינה המה היו לקו ולקבל המדה, וכאשר היא טובת ואוצר המדינה בהיות אנשיה גבורים ואנשי מרי נפש, אנשים אשר למדו מנעוריהם לאכול ולשתות די החיות את נפשם ולא לזלול ולסבוא, למען יוכלו לשאת רעב וצמא במלחמה ומחסור בעת צרה ועזה; גם למען לא יטו מן הדרך הטוב ויהיו רעים וחטאים בזללם ובסבאם ובהשתוקק נפשם למעדנים ולמאכלים יקרים אשר ימתקו לחיך ואחריתם מרה כלענה; ויתאזרו מלכי פרס וידאגו מאד מאד לחינוך הנערים וישימו עיניהם עליהם ויפרשו עליהם את כנפיהם להיות להם לצל ולמחסה מתשוקות זרות ומתאוה נכריה, ולא נתנום ביד אבותיהם כי ידעו את אהבתם ולבבם הרך אשר הוא לפוקה ולמכשול לרוב הנערים, רק גדלום כלם בבית אחד והוא היה בית החינוך, ושמה היו כלם שוים כמלך כנאכר, כשר כעבד, ויהיו להם מורים אשר למדום לרכוב, לרוץ, לשוט ולירות בקשת ולעבוד כל עבודה למען החזיק את גופם והיה אם יגדלו, יהיו נושאי עבודה וטורח, ומאכלם ומשתיהם מדדו להם במידה ובמשורה וזה היה לחם ומים וכרתי (קרעססע) ועל הדבר הזה היו כלם אנשי זרוע ובריאים. אף חנכו הנערים לעשות צדק ומשרים, לאהוב חסד וצדקה,

וילך במעגלי יושר · ואם נמלא נער מעקש דרכיו לבד אשר
היה מתועב ושנוא לא חשכו את ידיהם מלרדות אותו ולענש
וליסר אותו כמשפט · גם היו קלת הנערים האלה משומרי
המלך וממשרתיו · כדת וכמשפט הזה גודל גם כורש / ויהי
כי חנן אותו ה׳ בשכל ובינה גדל על כל אחיו ויתנשא בחכמה
ובעצה ובגבורה · בהיות כורש בן שנים עשרה שנה הלך עם
אמו למדי אל אסטיאגעס זקינו כי חשק מאד לראותו על השמועות
הטובות אשר שמע ממנו · ויהי כבוא כורש בבית אסטיאגעס
וירא את כל ההדר והכבוד · ואף כי היה עודנו נער / לא חמד
אליהם כי אם בזה אותם בנפשו · ואסטיאגעס שמח מאד עליו
ויחד על חן דברי שפתיו ועל תשובותיו הנעימים / אסטיאגעס
אהב מאד את כורש וימאן לשלחו ויעש משתה גדול למען לוד
את לבו / ויפזר עליה הון רב וכורש לא ראה עוד כמוה ·
ויפלא בעיני אסטיאגעס מאד על כי שתק כורש ולא דבר מאומה
ולא השתומם על כל כלי הכסף והזהב והמאכלים היקרים אשר
לא ראה ולא שמע מהם עדן דבר / ויאמר לו אסטיאגעס :
הראית כאלה בפרס / בני ? ויען כורש לאמור : „ מה לבני
עמי וליושבי ארצי העול והטורח הזה אשר לא יועיל מאומה ?
את אשר אתה עשה וביגיעה רבה ייקל מאד בעיניהם / למען
רוות את נפשך אין מספר למאכלי שלחניך / והמה במעט
לחם שבעים ושמחים “ · ויהי אחרי כן ויאמר אסטיאגעס
לכורש לחלק את המאכלים וליתן לכל אורח מנה · ויתן כורש
מנות לכל משרתי המלך · לראשון על כי היה מורו ומלמדו /
לשני על כי היה עבד נאמן לאסטיאגעס / ולשלישי על כי
עשה כבוד לאמו וכאלה לרבים · אכן לזאקקאס שר המשקים
לא נתן מאומה / כי זאקקאס היה האיש אשר ישב תמיד לפני
פתח חדר המלך ועל ידו באו כל האנשים אל המלך / וכאשר
הסתולל פעם ושנים ולא אבה להניח את כורש אל המלך ויחר
לו ויקח את נקמתו ממנו / אכן אסטיאגעס קצף מאד על
החרפה אשר נעשתה לאחד ממשרתיו / ואותו אהב מאד על
כי נתן לו לשתות בחן ובטוב טעם / ויהי בראות כורש כי
התקצף אסטיאגעס ויאמר לו : „ אבי ! אם זה הדרך לישא
חן וחסד לפניך אנכי אמלא מקום זאקקאס / כי לא יבגר

ממני

ממני מעשיהו ״ · וילו אסטיאגעס וילבישהו בבגדי שר המשקים ,
ויקח את הכוס אשר ישתה ממנו המלך ויקריבהו אל פי המלך
בשלוש אצבעותיו , וישמחו כלם עליו , גם מאנדאנע אמו שמחה
מאד על כי עשה את עבודתו במהירות נפלאה וכאחד המלומדים ,
אחרי כן חבק כורש את צוארי זאקקאס ויאמר אליו : הוי ,
זאקקאס ! נפלת ממרום מושבך כי כמוך כמוני , אנוכי אבוא
תחתיך ואתה תלך לדרכיך · אחרי כן אמר אסטיאגעס לכורש ,
כי הגם עשה את עבודתו במהירות נפלאה ובטוב טעם , בכל
זאת חטא על כי לא טעם מן היין אשר נתן לו ;· ויען כורש ויאמר :
„ ידעתי גם אנוכי ידעתי כי זה הוא הדת והנימוס , וכי הוא
משפט שר המשקים לטעום ראשון מן היין טרם יתננו למלך :
אכן ירא יראתי לטעום , כי פחדתי אולי סם המות נתון ביין ״ ·
סם המות ביין ? צעק אסטיאגעס , ויחרד · ויען כורש ויאמר :
„ זה ימים שנים אשר ראיתי אותך ואוכלי שלחניך שותים יין
לרוב ותהיו כלכם כחסרי דעת , הן הייתם כלכם מכרכרים
ומפזזים ותרימו את קולכם ותצעקו ולא יכולתם לקום על
רגליכם ״ · ויען אסטיאגעס : „ היפלא הדבר הזה בעיניך ?
הלא ראית כאלה אצל אביך ״ ? ויען כורש לאמור : „ לא !
כי כאנשי ארצי כן אבי · הוא ישתה אך מעט למען רוות צמאונו
ולא יסבוא למען ענג את נפשו ; ורוב שתיתו מים ולא יין
המשכר ומאפיל את לב האדם ״ · ויהי כאשר רצתה מאנדאנע
לשוב אל ביתה ויאבה כורש להיות אצל אסטיאגעס · ויהי
שמה ימים רבים , וכל אנשי העיר למקטון ועד גדול כבדוהו
ויהללו אותו · בימים ההם נפל אויל מרודך בארץ אסטיאגעס ,
וילך לקראתו ויערוך עמו מלחמה ויקח עמו את כורש למען
ילמוד מלחמה , והנער עודנו נער ובכל זאת הראה את תקפו
וגבורתו כי על ידו נצחו אנשי אסטיאגעס ויכו את חיל אויל
מרודך ויניסוס · ויהי ככלות המלחמה הזאת וישב כורש לפרס ·
אחר הדברים האלה מת אסטיאגעס וסיאקסארעס מלך תחתיו ·
ויהי בשנתו על כסא מלכותו וישמע את נעריגליססאר מכין
להלחם עמו , וישלח מלאכים אל קאמביזעס מלך פרס ויבקש
ממנו תשועה , ויאמר קאמביזעס , כי ישלח לו שלושים אלף
איש בחור , ויתן עליהם את כורש בנו לשר צבא וידבר כורש

עם הפקידים והשלישים כדברים האלה : „ הידעתם את מי אנחנו נלחמים ? עם אנשים חלשים ורכי הלבב , החתים והנפחדים בראותם קשת וכידון , וברוב התענוג אשר ענגה בה נפשם כבר המה נלכדים ואחוזים בידינו „ : אחרי כן אמר להם את דבר המלחמה וכי ילך להושיע את סיאקסארים דודו מיד שוסיו ומיד מלך מעול ורשע , כאשר יהוה לאוהב צדק : ולמען החזיק את לבם אמר להם כי לולא מצות אביו לא נלחם עם נעריגליססאר , אכן אביו אמר לו : עלה הלחם והצלח , ואחרי כלותו לדבר ולהחזיק לב אנשי מלחמתו התפלל לאלהיו וילך שמח וטוב לב למלחמה :

בעת ההיא באו מלאכים מן מלך אינדיען אל סיאקסארים , ויאמרו לו כי ארוניהם חפץ לדעת על מה ולמה הוא נלחם בנעריגליססאר , וכי יתן תשועה ועזר לאיש אשר הצדק עמו : ויען סיאקסארים , אשר לא גרר את בבל ולא היה שונא לנעריגליססאר מתמול שלשום , והוא בעולה וברשע התגר בו מלחמה על לא דבר , וישובו המלאכים אל ביתם וישיבו אל ארוניהם כדברים האלה : מלך ארמעניען , אשר סר עד עתה אל משמעת מדי ונתן לו מס מדי שנה בשנה , מרד כאשר שמע נעריגליססאר נלחם עם סיאקסארים , כי אמר בלבו אשר לא יוכל לעמוד לפניו ולא תהיה לו תקומה לפני מלך גבור כזה : וימאן ליתן לו המס הקצוב והחיל אשר נתן לו תמיד בהיות מלחמה , ויחרד סיאקסארים ויצר לו מאד ; אכן כורש דבר על לבו וינחמהו : וימהר אחרי כן ויפול בארץ ארמעניען והמלך לא שם על לבו ויכהו וילכוד את מבצר המדינה ואת בית המלך ותחזק ידו עליו ויכנע תחתיו : וכורש בכל זאת הושיבהו על כסא ממלכתו כבראשונה וידבר עמו כאח וכריע ויפצר בו להיות אח נאמן למלך מדי ולבל יפשע עוד בו , בדבר הזה הראה כורש את יקרת נפשו וזכות רעיונו אשר האירה בקרבו , כי לא כגבורי ארץ וכמושלי אדמה היה לבד איש חיל במלחמה , מהיר וחרד לכבוש ארצות ובעל עצות להכניע גוים תחתיו ; אכן התנשא עליהם בלבו הטוב והרך ,

בחמלתו ובענותו · האנשים אשר לכד הנן באמונה נפלאה ולא
יסרם בעקרבים כגר וכאויב וכגבור פרא אשר לא ידע נכוחה ·
אלה המדות המה לשם ולתפארת למלך , המה גאותו וגאונו ,
נזר זהב לראשו וענקים לגרגרותיו · אחרי הדברים אלה בראות
כורש את חניכיו חוקי הלבב ומשתוקקים ללחום , ויועץ עם
סיאקסארים לילך לקראת מלך בבל , כי אמר לו אשר הוא טוב
בהיות המלחמה בארץ האויב , גם האשוריים יחרדו ונמס
לבבם והיו לנשים בראותם אותם עזים ומרי נפש , משימים
את נפשם בכפם ושוחקים למות · וייטבו דבריו בעיני
סיאקסארים ויאמר אליו לעשות את הטוב בעיניו , וילך כורש
לאשור ויבוז וישלל שלל רב , ונעריגליססאר הקריב ויערוך מלחמה
לקראת כורש ויכהו וינס מפניו וירדוף כורש אחריו עד המחנה
ויפלו חללים רבים וגם נעריגליססאר מת והנשארים נסו וחיל
מדי רדפום תמיד כל הלילה ויכום ויהרגו הרג רב ויהי השלל
אשר שללו לאין מספר · ויתן כורש את כל הדברים היקרים
אשר נמצאו בביזה לסיאקסארים , והוא לא לקח דבר לבד
הסוסים אשר שלא לפרס , ויהי ממחרת ויעש כורש משתה
גדול וככלותם לאכול ולשתות קרא את האחרטומים ויצו להם
ליקח להם ולאלהיהם מן השלל את אשר ישר בעיניהם , וביום
מחר חלקו אנשי המלחמה השלל הנשאר · בתוך השבויים אשר
שבו היתה פאנטהעא המלכה אשת אבראדאטעס מלך
זוזיאנע · ויהי כאשר אמרו לכורש כי היא יפת מראה
וימאן לראותה כי ירא מפני תשוקתו ותאות לבו באשר עודנו
נער , והיא בעולת בעל · אחרי כן צוה כורש ליתן לפאנטהעא
את כל אשר תחפוץ ולכבד אותה , כי בת מלך היא · ופאנטהעא
באשר ראתה את מעשה כורש ותום וישרת לבו ותכתוב ספרים
לאישה ותהלל ותשבח מאד את כורש · אבראדאטעס כאשר
קבל את הספר מאשתו לקח שני אלף סוסים וירכב אל מחנה
פרס ויקשור קשר אהבה עם כורש , אחרי כן הוליכוהו באהל
פאנטהעא , ותספר לו את כל אשר ראתה למיום אשר היא
שבה , ואת כל הטוב אשר עשה כורש עמה , כמעשה
אבראדאטעס עשה גם גאבריאס וגאדאטעס , גאבריאס מרד
בנעריגליססאר על כי הרג בן נעריגליססאר את בנו בהלכם

לצוד

לנוד ניד · — חימה וכעס חץ שנון בלב אנוש , אבן אש
בחיק מלך ינוחו רשפיהם רשפי אש אוכלת , ובל יתיצב לפניהם
איש , כים נוהם יהמו וכנחל שוטף ישטפו חיל וחומה —
חזיר יער היתה המטרה לחץ בן נעריגליססאר ויהי כאשר דרך
את הקשת ויורה ויחטא ויפול החץ לפניו ארצה ובן גאבריאס
מהר ויהרוג את החזיר , ועל זה התרגז בן נעריגליססאר
וימית את בן גאבריאס , ויבקש גאבריאס מן כורש ויפצר בו
מאד לנקום את נקמתו ויוסף ויאמר , כי לא נשארה לו
רק בת יחידה והיא מוכרחת להיות פלגש לבן נעריגליססאר
ועל הדבר הזה צר לו , מאדיגם בתו בוכה ושופכת דמעות
תמיד כי רע עליה הדבר מאוד ליקח רוצח אחיה לאיש · ויהי
כשמוע כורש את הדברים האלה ויכמרו רחמיו על האב ועל
בתו וישבע לו לנקום את נקמתו ולא איחר עוד וילך עם גאבריאס
לארצו ויביאהו גאבריאס בהיכלו ויצו להביא לפניו כל כלי הכסף
והזהב אשר לו וכל הונו ומטמוניו · ואחרי כן הביא גם את
בתו והיא היתה יפת תאר ולא נמצא כמוה בכל הארץ , ויפול
גאבריאס לפניו ארצה ויתחנן לו ויפצר בו להחסות את בתו תחת
צל כנפיו וליקח את המתנות אשר נתן לו · וישיב כורש ויאמר :
„ את הזהב והכסף אקח ממך למען תת אותו לבתך למוהר
ומתן , וגם ימלא שאר בשרי אשר ימלא חן בעיניך להיות חתן
בתך הגם לא ברך אלהים אותנו בעושר ובנכסים , כי כמוני
כמוהם , כסף וזהב לאין נחשב להם אם לא יתחברו עם משפט
וצדקה , כל אות נפשם הוא לילך בדרך הישר , להיות נורא
לאויביהם וטוב בעיני אלהים , אם קשרו קשר אהבה עם איש
אהבתם נאמנה ועבותות האהבה אלם לא ינתקו " · כדברים
האלה דבר כורש , ואשרי ארץ אשר שריה אוהבי אמת וצדקה
כמוהו ! המתנהגים בהלכם נתיבות ישרות ולא יתימרו
בכבודם ובעשרם האליל , כאשר המה רבים אשר יתנשאו ויחשבו
בעיניהם לבני אלהים על כי המה בני רבעים למלך · אחרי כן
הלך כורש לארץ גאדאטעס ושם היה מגדל בעופל ובוחן (איין
פעסטס שלאס) ובו היה פקיד ממלך בבל וילכוד כורש אותו
במרמת גאדאטעס , כי כאשר לא נודע עוד בארץ אשר
מרד במלך בבל , כי אם חשבו אשר הלך לרגל מחנה פרס ,

וילך אל המבלר ויאמר לפקיד בבל להלחם יחד לקראת כורש
וכאשר בא אל המבלר לא התמהמה ויסגיריה אל כורש ובזה הסיר
כל הארץ אל משמעתו והמה היו לו נאמנים כי מלך עליהם
בחסד ובמשפט · אחר הדברים האלה כאשר שמע מלך בבל כי
מרד בו גאדאטעס וילך בחיל גדול לקראת כורש וכורש הכה
אותו מכה רבה וינוס לפניו , ואחרי כן כאשר יגעו שניהם
מן המלחמה עשו ברית לנוח מן המלחמה כשנים או כשלושה
חדשים , אחרי כן שב כורש אל מדי וישתומם בראותו את פני
סיאקסארים זועפים ולא היה עמו כתמול שלשום כי קנא לו על
כי נצח והגדיל את שמו , ויבקש כורש ממנו לדבר עמו בסתר
ויאמר אליו : „ למה פניך רעים ? האם ירא יראת כי שקר
ומרמה בפי ? כי אדבר עמך טוב ולבי בל עמי ? אל נא
תאשימני באה , דודי ! ואל תשימני כאחד הנבלים , חי אפים ,
וחי נפשך כי אהבתי איך נאמנה ועשתונות לבי עלי שפתי !! ·
ויהי כדברו עמו כאלה וימס לבב סיאקסארים ויהי לדונג ויבך
וישק לו וישבע לו כי אהבתו לא תסור ממנו כל ימי חייו ,
ולמען תת לו אות נאמן מאהבתו אמר ליתן לו את בתו לאשה
וכל מדינת מדי למוהר · וכורש אף כי חפצה נפשו בזה השיב
כי לא יוכל לעשות דבר בלי ידיעת אביו , וילך אחרי כן לפרס
ויועץ עם אביו ואמו ויהי כאשר חפץ לבם להתחתן את בנם
עם סיאקסארים וישב אל מדי ויקח את בת סיאקסארים :
ואחרי חתונתו וככלות ימי המשתה הלך אל המחנה ויבואו אליו
מלכים ממלך אינדיען בכסף ובזהב רב ויגידו לו כי מלכם לא
ימנע מליתן לו תמיד כאלה יען כי ראה את צדקתו ויושרו ,
ויקח כורש מהם את הכסף והזהב ויבקש ממנם להתחפש ולילך
במחנה אשור ולהגיד לו את אשר ראו , ויעשו המלכים כאשר
צוה להם כורש וישובו ויגידו לו כי קרעזוס הוא שר הצבא וכי
הוא חונה עם חילו על הנהר פאקטאלוס · ויהי כשמוע כורש
את אלה וימהר ויפקד את צבא המלחמה וילך לטימבראא ,
וקרעזוס חרד מאד כאשר ראה כי הקריב עם מחנהו ולא
נותרה בו עוד רוח ונשמה : אכן אחרי כן התאמץ ויגבה לבו
על מספר אנשיו ויערכו מלחמה · חיל כורש היה מאה ותשעים
ושש אלף רגלי ורכבים , לבד אלה היו לו שלש מאות מרכבות

בעגלות

בעגלות ובמגדלים ועליהם אנשי מלחמה / חיל קרעזוס היה שלוש מאות וששים אלף רגלי וששים אלף רוכבים · ויהי ביום מחרת כהלכם לקרב ותתן פאנטהעא לאבראדאטעס אישה מגן ולנה וכל כלי המלחמה ותאמר אליו להתחזק מלהיות לבן חיל / לבחור במות ואל ינוס לפני אויבו כאחד הרקים ·

ויהי כאשר החלו להלחם וינוסו חיל בבל לפניהם לבד המצריים אשר עמדו כחומה / וילחמו כאריות / גם חיל פרס שבו מפניהם אחור · אכן כורש מהר ויחזיק את לב לוחמיו ויכה את שונאיו מכה רבה / במלחמה הזאת היתה נפש כורש במצר כי חיל המצריים סבבוהו ויורו את סוסו בחיצים / גם אבראדאטעס מת ופאנטהעא כאשר שמעה כי מת אשה ותקרע את בגדיה ותמאן להנחם וכאשר ראתה את אישה מת על שפת הנהר פאקטאלוס ותחבק אותו ותמרר בבכי עד כי גבר יגונה עליה ותדקור את החרב בלבה · ואחרי זה הלך כורש לזארדעס וילך קרעזוס לקראתו וילחם עמו וינס לפני כורש ויסגר בתוך העיר / וכורש צר עליה וילכדה בחזקה ויצו לאנשיו לבל יבוזו וישללו ולא יעשו רע לאיש מיושבי העיר / ואחרי כן צוה ליושבי העיר להביא להם את כל כספם וזהבם והיה שלום להם ולביתם / ויעשו כן / גם קרעזוס מלכם נתן לו כל אוצרותיו ומטמוניו הנמצאים בבית גנזו / וירחם כורש על קרעזוס ויתנהג עמו בחמלה ובחנינה ויהי מאוכלי שלחנו · ויהי כאשר לכד כורש את זארדעס וימלוך על כל אסיען הקטן מן הים הנקרא (דאס עגעאישע מעער) עד נהר פרת · משם הלך לארם (זיריען) וערבי (אראביען) וילכדום ויפנה אחרי כן אל בבל ולא ירא להלחם עמה אף כי היתה העיר בצורה וגדולה בשמים / וגם היו בה אנשי מלחמה לאין מספר · ויהי כי ידע כורש כי לא יוכל ללכוד את העיר בחזקה ויועץ לצור עליה ולהרעיב אותה / ואנשי העיר עלו על החומה וישחקו לכורש וילעגו לו / אחרי כן צוה כורש לחפור תעלה גדולה למען יתקבצו בה מי נהר פרת כי הוא היה מחסה לעיר / ויהי ככלותם לחפור את התעלה והנה קרה מקרה כי חגו יושבי העיר חג גדול וישמחו

ויגילו

ויגילו ולא נתנו את לבם אל המלחמה וגם המלך באלטאזאר
משך ביין את בשרו ביום ההוא ויהי אך שמח ולא דאג
לעיר אשר היתה במצור ; וכורש כאשר ידע את זה וימשוך את
כל המים מן הנהר אל התעלה ולא אחר וילך בחרבה עם כל
אנשי חילו וילך הלוך והקריב העירה ויהרוג כל איש אשר בא
לקראתו וילך בהיכל המלך וידקור את המלך באלטאזאר וימלוך
על העיר ויצו לכל יושבי העיר ליתן לו את כל חרבותיהם
אשר נמצא אתם ולהסגר בבתיהם והאיש אשר יצא מפתח ביתו
יומת · ויהי ביום מחר כאשר שמעו אנשי המלחמה אשר
היו במבצר כי נלכדה העיר והמלך מת ויסגירו גם את המבצר
ביד כורש · אחרי כן הקהיל כורש את כל שרי מלחמתו
ושלישיו ויאמר להם כי ישמרו לבלתי לכת במעגלי יושבי העיר
ובנתיבותיהם העקשים והנלוזים ויעד בם לבל ילמדו ממעשיהם
ויהיו באחרית הימים עבדי התענוג והוללות , כי המה היו
ליושבי העיר לפח ולמוקש ויורידום שאלה · ויוסף ויאמר
להם כי משול ימשלו תמיד על הארצות אשר לכדו אם יהיו
גבורים ואנשי מרי נפש כאשר היו עד עתה , אם לא יסורו
מן הדרך הישר והיתה להם הצדקה והנכוחה לקו ולמורה כי
אז יהיו טוב בעיני אלהים ואדם וגם אנשי בבל הרעים והחטאים
ילמדו מהם להטיב את דרכם ולבחור במעגלי יושר · אחר
הדברים האלה נתן מתנות לאנשי חילו לאיש כפי ערכו ומעשיו
ופקידי ושרי החיל לבשו את הבגדים היקרים אשר שללו בגדי
שש ורקמה נארגים ומצופים בכסף ובזהב וישימו בפוך עיניהם
ולא האזינו לדברי כורש ויאהבו התענוגים והמעדנים ויהי
להם לפוקה ולמכשול · ויהי כאשר מלך כורש על כל בני
קדם וישב אל סיאקסארים ויאמר לו כי ילך לבבל ושם ימלא
היכל יקר ונאה אשר בנה לו וילך סיאקסארים לשמה וימת
והוא הנקרא בלה"ק דריוש המדי · ואחרי עבור שני שנים מת
קאמביזעס אבי כורש וימלוך הוא לבדו על הארץ · בשנת
ארבע ועשרים למלכותו אמר ליהודים אשר היו בארצו
לעלות לירושלים ולבנות את היכל ה' והוא ישב בביתו בשלום
ובשלוה · ויהי כי קרבו ימיו למות ויקרא את בניו ויצו אל
ביתו ויחלה אחרי כן וימת ויהי בכי ומספד גדול בארץ ·

אחרי

אחרי כן מלך קאמביזעס *) בן כורש על הארץ ולא הלך בדרכי אביו ויהי אכזר ורשע ויעזוב את הדרך הטוב · בתחילת מלכותו מרד בו מלך מצרים וילך לקראתו בחיל גדול ויהי כבואו אל הגבול וישמע כי מת אַמַאזִיס מלך מצרים וכי אסף פזאמיניטוס בנו את כל חילו לילך לקראתו וימהר וילך אל העיר פעלוזיום ויעש בערמה ללכוד את העיר / וישלח לפניו כלבים וחתולים ושיים רבים וכאשר היו החיות האלה קדושים ליושבי העיר לא לחמו עם קאמביזעס ולא ירו חץ כי יראו להרוג את אליליהם / וילכוד את העיר בלי שפוך דם · ויהי כאשר לכד את פעלוזיום ויערוך מלחמה לקראת פזאמיניטוס ויכהו ולא נותר לו כי אם מעמפהים עיר הממלכה · ויהי כשלוח קאמביזעס מלאך אל העיר לדבר אליה לשלום ויהיו כל אנשי העיר מלאים אף וחימה וימיתו את המלאך ויחטאו מאד בדבר הזה וקאמביזעס כאשר לכד העיר נקם נקמתו בבני האפרתים (דער אדעל) ויהרוג מהם רבים ועמהם בן פזאמיניטוס · לפזאמיניטוס נתן ארחת תמיד וייטב מאד עמו / אכן פזאמיניטוס מרד בו ויעשה קשר וימיתהו קאמביזעס · ממעמפהים הלך קאמביזעס לזַאִים ויקח את גולם אמאזיס מן הקבר ויתן לכסות אותו בקרב חוצות ואחרי עשו לו חרפות וכלימות רבות לוה לשרפו · ויהי לתקופת השנה ויחפוץ קאמביזעס להלחם בכוש (עטהיאפיען) וישלח מלאכים אל מלכם במתנות לרגל את הארץ · ומלך כוש ידע כי מרגלים המה וישחק על המתנות אשר הביא לו ויתן למלאכי קאמביזעס קשת גדולה וכבידה ויאמר אליהם / ,, אמרו לאדוניכם ואת העצה היעוצה

---

*) קאמביזעס מלך בשנת שלש אלף ארבע מאות שבעים וחמש / ואולי זה הוא אחשורש / ואל תשתומם על כי לא כתבו סופרי הגוים (והמה רבים) בדברי הימים לקאמביזעס דבר מן מעשה המן / כי המה לא זכרו דבר מזה כאשר לא כתבו גם מעשה דניאל וחנניה מישאל ועזריה / ובאמת הוא פלא למה שתקו מן כל הדברים האלה כאשר המה נפלאים מאד ובמעט לא יוכל להשיג אותם שכל איש / אם לא נמצאו הדברים האלה בדברי הימים למלכי מדי ופרס נוכל לאמר כי בושו וחפרו להלל ולהצדיק את היהודים / אכן כאשר לא זכרו היונים והרומיים דבר מכל זה לא ידעתי מה אשיב לאיש מכחיש בדברים האלה ואומר בקשיות ערפו כי בדאו אנשים מלבם את כל אלה ·

היעולה ממלך כוש למלך פרס : אם יוכל לירות בקשת הזה
הוא ואנשיו יבוא וילחם עמי , ואם לא , יודה לאלהיו על כי
ישב עד הנה בהשקט ובטח מפני מלך כוש " וישובו המלאכים
וידברו אל קאמביזעס את הדברים האלה ויתקצף מאד וימלא
חימה ויצו לשרי הצבא למהר ולהכין למלחמה , וכאשר היה
אץ במלאכתו לא דאג לכל צרכי המלחמה וילך למצרים ויבוא
לטעהבען וישלח אנשים חמשים אלף איש לקראת האמאניער
ויצו עליהם להחריב ולהחרים את כל הארץ אך בהלכם
במדברות גדולות נשב רוח דרומי חזק מאד ויקבור אותם חיים :
וקאמביזעס בכל זאת הלך לכוש ויהי כעבור ימים מעטים ולא
היה לחם לאכול לחילו ויאכלו עלי עצים למען החיות נפשם
וככלות אלה אכלו בשר הבהמות נושאי משאם וגם אלה נאפסו ,
ויפילו גורלות ויאכלו איש את אחיו : ויהי כראות קאמביזעס
את הצרה והמצוקה הזאת עזב את ארץ כוש וילך לשוב לביתו
ויבוא לטעהבען ויבוז כל הכלים והמקדשות אשר היו שם . גם
את המסוכה היקרה אשר היתה סביב קבר אזימאנדיאס גזל
ויסע משם למעמפהים ותהי כל העיר צהלה ושמחה
וימלא קאמביזעס חימה , כי דמה בנפשו אשר שמחו עלי
הרעה והשוד אשר בא עליו וישלח אל יועצי העיר להגיד לו את
דבר השמחה וישיבו לו כי שמחו על אשר מצאו האליל אפיס :
ולא האמין בם וישחטם כלם בלי חמלה : אחרי כן קרא לכוהני
העיר וישיבו לו גם המה כדבר הזה , ויאמר להם כי יחפוץ גם
הוא לראות את אלהיהם , ויוליכוהו בהיכל וירא והנה שור
אוכל עשב וכלם כורעים ומשתחוים לפניו וימלא כעס ורוגז על
הפתיות הזאת וידקור את השור בחניתו ויצו להכות מכה רבה
את כהני העיר על מרמת לבם ותרמיתם , בכל אלה חטא
קאמביזעס מאד , לא יאות למלך לגזול ולבוז ובפרט לשלוח
יד בהכלים ומקדשות , כי בזה יכביד עליו שנאה גדולה
ועצומה , כי האמונה יקרה לאדם מנפשו ומחייו , למענה
ילך במו אש , לא יירא ממים גורשים רפש וטיט וישים את
נפשו בכפו למען הציל את אמונתו , אם גם יאמין בשוא
נתעה , בחלומות ובהבל יחזיק בם וידמה בנפשו כי הדברים
האלילים האלה נכוחים וטובים ולמה נעשה לו רוגז ואגמת נפש

אם

אם אין לאל ידינו ללמדיהו תבונה ולהדריכיהו במעגלי ישר •
גם זה לא היה טוב מקאמביזעס אשר הרג את השור אשר היה
קודש בעיני המצריים ; בחוזקה ובזרוע לא יחכם איש אוילי ,
יקלל ויאור לאיש אשר שלח יד בקדשיו והוא כל ימי חלדו
באולתו יתהלך ולא יסור ממנה , בשבט ובשוטים לא תטיב את
דרכיו כי אם בנחת ובמענה רך , לקאמביזעס היה אח בשם
טאנאקסארעס וימיתיהו על כי חלם חלום אשר אחיו קושר
עליו קשר • ואחרי רצחו את נפש אחיו עשה עוד תועבה גדולה
מזו את אחותו מעראע אשר לקחה לו לאשה , ויהי היום
ויעש לו שחוק (איינע העצע) ויתגר מלחמה בין גור אריה וכלב
ויהי כי גבר הארי והכלב נפל ארצה ויבוא כלב אחר להושיעו
ותבך מעראע וישאל לה קאמביזעס על דבר בכיה , ותשיב
ותאמר כי זכרה את אחיה אשר המית ולא היתה בינו ובין אחיו
אהבה כאהבת שני הכלבים האלה • ויחר אף קאמביזעס עליה
ויכיה ברגלו על הבטן והיא הרה ותפול ארצה ותמת , מעשים
אכזרים כאלה עשה רבים , לא עבר וחלף יום אשר לא נהרג
אחד ממשרתיו ושרי הארץ , ויהי היום ויאמר לפרעקסאספעס
אחד מאנשי סודו להגיד לו את אשר ידברו ממנו אנשי פרס
ולא יעלים ממנו דבר • ויען פרעקסאספעס ויאמר : „ אדוני ,
כל הארץ תשתומם על מעשיך וידוך מאד והדבר אשר לא
ייטב בעיני אנשי ארציך הוא כי תרבה לשתות יין ותעבור את
הגבול וזה לא יאות למלך “ • ויאמר קאמביזעס „ ידעתי את
מחשבותיהם , הן ידמו בנפשיהם כי בשתות יין רב אבדה ממני
תושיה ודעת : אכן עוד בלילה הזאת תראה כי לא כן הוא “ •
וישתה כפלים כאשר למד לעשות מתמול שלשום ויצו לבן
פרעקסאספעס אשר היה שר משקהו לעמוד על מפתן הפתח
ויקח את הקשת וידרוך אותו ויורה את החץ בלבו , ואחרי כן
צוה לנתח אותו וליתן לו את לבו ויקח את לב הבן ויראה
לאביו ויאמר לו : הגד עתה אם ידי חזקה אם לא ? וישיב
פרעקסאספעס : אבל , הפלאת לעשות ! אפאללא , אף
כי הוא ליד גדול ומורה חציו השערה ולא יחטא , לא
יערכך • „ מי האיש אשר לא יחרד בקראו את מעשה קאמביזעס
הזה ? שערת בשרו תסמר בשמעו דברים אכזריים כאלה ,

 וכאשר

וכאשר ישנא את המלך הרשע והמעול , כן יתעב בחנופת האב
אשר ראה את בנו מתבוסס בדמו ולא מנע את פיו מלדבר
חנופות לרוצחו · ויהי היום ויתאמן קרעזוס מלך לידיען
ויגד לקאמביזעס כאשר עם לבבו וייסר אותו על מעשיו הרעים
אשר לא נשמעו עוד בארץ פרס , ויבו קאמביזעס להמיתו :
אכן כאשר ידעו כלם כי ינחם על אשר עשה בהיות חמתו שככה ,
לא הרגוהו · ויהי כעבור ימים מעטים ויתאבל קאמביזעס על
אשר עשה , על אשר המית את קרעזוס כי הוא היה לו ליועץ
ולמשען גדול ; ויאמרו לו עבדיו כי עודנו חי , וישמח מאד
ובכל זאת הרג את האנשים אשר לא האזינו למצותיו · ויהי
קאמביזעס שנוא ומתועב לכל ארצו ויקשור עליו פטיזיטעס
אחד מן החרטמים קשר , ולו היה אח אשר היה בגלם
ובדמות טאנאקסארעס בן כורש אשר הרגו קאמביזעס ,
וכאשר היה נסתר ונעלם כי גאל קאמביזעס את ידיו בדם
אחיו ויושיב פטיזיטעס את אחיו על כסא המלכות במדי וישלח
מלאכים בכל המדינה לאמור : זה הוא בן כורש ולו תאות
המלוכה · וקאמביזעס כאשר שמע את הקשר אשר קשרו עליו
וילך אל מדי בחיל גדול והנה קרה כי נפלה החרב אשר היתה
חגורה בלדו מתערה ותתקע בירכו וימת , וכל הארץ משחו
עליהם את זמערדים אחי פטיזיטעס למלך · וזמערדים
כאשר ירא כי תודע ותגלה הרמיה אשר עשה נסגר תמיד
בהיכלו ולא יצא מפתח ביתו וכל מעשה המדינה נעשו על ידי
משרתיו ואנשי סודו · החרטום זמערדים לקח לו את כל נשי
קאמביזעס ובהם היתה אשה בשם פהעדימע בת אָטאַנעס ,
ויאמר לה אביה לראות אם יש למלך אזנים בהיותה לבדה
עמו , כי כורש קצץ את אזני החרטום זמערדים על כי האשים
את נפשו בעודנו חי · ויהי כראות פהעדימע כי אין אזנים
למלך ותמהר ותגד לאביה , והוא עם שש מכרי הארץ קשרו
קשר · בעת ההיא בקשו החרטומים מפרעקסאַספעס
להגיד שנית לכל יושבי העיר כי זמערדים הוא המלך ולו
תאות המלוכה · וילך על מגדל גבוה וידבר בקול רם עם העם
ויודה את חטאו ויאמר להם כי המלך אשר ימלוך עליהם הוא
זמערדים אחיו ולא אחי כורש ואחר כן נפל מן המגדל וימת ·

ויהי

ויהי כאשר שמע העם את הדברים האלה ותהום כל העיר והקושרים הלכו להיכל המלך וימיתו את החרטום ויסירו את ראשו · ויצאו מן ההיכל וידיהם מגואלות בדם / וידברו באזני העיר מן הרעה אשר נעשתה וימלאו חמה וימיתו רבים מן החרטומים אשר היה בקשר ויעשו את היום הזה לחג עולם / אחרי כן נועצו השרים האלה מה לעשות / ואת מי ימשחו למלך עליהם ? ויהיו כלם פה אחד למשוח עליהם למלך האיש אשר יצהל סוסו ראשון בעלות השחר / כי כאשר עבדו לשמש והיא היתה אליל האלהים העליון על כל אלהיהם האחרים / ויחשבו בלבבם כי היא הוכיחה את האיש למלך · ויהי ממחרת וישכימו בבוקר וילכו אל ארות הסוסים והנה סוס דריוש (דאריוס) צהל ראשונה וימשחו אותו למלך עליהם · ודריוש גידל את שש השרים מאד ויהיו אנשי סודו / ומעת הזאת נעשה לחק בארץ ליתן למלך שבעה יועצים · דריוש בא על כסא המלכות בשנת שלוש אלף ארבע מאות שמונים ושנים · ויתר הדברים הלא המה נכללים ונקשרים בדברי הימים ליונים (דיא גריכען) וברצות ה' את דרכינו אלה כי נספר את הקורות ליונים נשלים גם הסיפור הזה · ועתה נספר עוד מעט מדתי אשור ובבל ומחקיהם ואמונתם ·

דתי וחקי אשור מדי ופרס

כל הגוים האלה כבדו את מלכם כאלהים / כי חשבו בעיניהם אשר על יד אלהים בא על כסא המלכות למשול עליהם / וכי יהיה לאלהים אחרי מותו / גם נקרא אליל המלך / מלך המלכים / כאשר עודנו היום בארץ ישמעאל (דיא טירקייא) / על כי לכדו מלכים רבים כאשר ראינו / כסא המלכות היה ירושה כאשר עודנו בכל הארץ / ובמות האב בא תמיד הבן הבכור תחתיו וימלא את מקומו · וזה היה חינוך המלך ודתו :
מיום אשר נגמל לא נתנוהו תחת יד מניקתו / כי ידעו את הנשים ואת דרכם / כי יזרעו זרע שקר בלב הנער וישחיתו את דרכו / לא ידאגו ולא ישימו לב להפיץ ולהשליך מנגד את

תאוות הנער ותשוקותיו הרעים / ולבנות חומה בצורה לבל
יעברו חוק / כי אם יעשו את כל אשר יאבה ויחפוץ / והיה
ברבות הימים כי יגדל הנער והנה עלה כלו קמשונים / וקוץ
ודרדר הכליון נמחו על כל גדותיו / והיא עבודת פרך לקוץ
כל ילדי הנכרים מן אדמה נעזבה וליטע אחרי כן נטע אמת
אשר יתן פרי / ואם הנשים המה לאבן נגף לנער איש נקלה /
הלא שבעתים יהיו למכשול לבן מלך : על כן בחרו אנשי פרס
אנשים צדיקים וישרים מן הסריסים (דיא פערשניטענען)
אשר כל מגמת פניהם היה להחזיק את גוף הנער / לשים
עיניהם על בריאתו ולהרחיק ממנו כל משטין ופגע רע למען
יחלים והיה חזק ובעל זרוע · אחרי כן בהיותו בן שש שנים
נתנו לו מורים אשר למדו אותו לרכוב / ולצוד / ולשוט · בהיותו בן
ארבע עשרה שנה נתנו לו למורים ארבעה זקנים יודעי מדע
ומישירי לכת · האחד למד אותו לקסום קסם / והוא עבודת
אלהים ואיזה דברים טבעיים הנעשים על דרך הטבע / והקוסמים
האלה סלפו גם עיני ההמון וישקרו לאמור / כי יש להם ברית
עם מלאכי שמים ורוחות זרות · הקוסמים האלה הגידו גם
למלך את משפטו ודתו, כי כן צוה צאראאסטער מחוקקם אשר
נתן להם תורות וחקים · השני למד את הנער לאהוב
האמת ולבל דבר שקר ומנסה אותו תמיד במרמה ובתחבולות
לראות אם יכזב וישקר · השלישי למד אותו להמנע מתענוג
ומשמחה נכריה אשר המה פחים ורשת לרגלי איש : ויורהו
לכבוש את יצרו למען יהיה מלך נאמן ושופט צדק · הרביעי
הדריך אותו להתחזק ולהתאמץ מלהיות לבן חיל לשחוק וללעוג
לכל מעשי בני האדם ותחבולותם ולבטוח באלהים · החינוך
הזה היה טוב מאד ובכל זאת לא היה בו מועיל / וכל העמל
והטורח הזה לחנך את הנער ולהדריכו בדרך ישר היה לשוא /
כי מה יועילו דברי פה וניב שפתים אם אין מעשה ? מוריו
למדוהו להתרחק מן התענוג וההוללות / ובכל אשר יפנה ראה
חפצים וחמודות / תענוגות בני אדם לבלי חוק / אשר התעו
אותו ויטו את לבו מן הדרך הטוב ; מוריו הורוהו לאכול
ולשתות די שבעו / לחונן כל איש בהזכירו כי כעבד כבן המלך /
שניהם לקבר יובלו ולעפר ישובו / ואין יתרון למלך כי אם

בהיותו נקי וישר / ובמשתה אבין אשר עשה יום יום ראה
מעשים שונות כלם זוללים וסובאים וממלאים את בטנם עד
אשר הקיאו את אשר אכלו ; גם היו תמיד עבדים ומשרתים
סביבו אשר סרו ל משמעתו ויעשו את כל אשר צוה ויחנפו אותו /
ובזה השחיתו את דרכיו / וזרע האמת אשר זרעו מוריו בלבו
נהפך לתבואת שקר ויולד בלבו גאוה וגאון ואכזריות · אף כי
היתה ממשלת המלך בלי חוק ובלי גדר לא עשה דבר עד כי
יעוץ יעץ עם שבע יועציו אשר היו לו והמה היו מביני מדע
ומשיבי משפט · בעזרא נמצא גם כן כי הלך לירושלים על פי
ארתחששתא (ארטאקסערקסעס) ויועציו / גם אחשורוש התיעץ
תמיד עם יועציו ואנשי סודו / מלך פרס הוכיח פעמים רבים
בין דין לדין וישפוט את העם אם היו דברי ריבות ביניהם /
ולמען ישפוט בצדק ובמישור למד בנעוריו מן הקוסמים את
דבר המשפט ודתי המדינה · אכן כאשר לא היה ביד המלך
לשפוט את כל עמו באשר היו רבים / היו בארץ שופטים צדיקים
ונאמנים והמה הוציאו לאמת משפט / ואם היה בהם איש רשע
אשר לקח שוחד ויטה משפט / הושם לו גמולו בראשו והומת ·
תחת ממשלת קאמביזעס היה שופט בעל מרמה אשר לא הלך
במעגלי יושר ויקח שוחד / ויצו קאמביזעס להרוג אותו בלי חמלה
ואחרי כן צוה לפשוט את עורו ולכסה בה את הכסא אשר היה
רגיל לשבת עליו בנו אשר היה שופט גם הוא / למען יזכור
תמיד את עונש אביו ולא ילך בדרכיו · נער ורך שנים לא
הושם לשופט כי לא האמינו בו ולא בטחו על דברו / כי ידעו
את עשתונות ורעיוני הבחרות אשר חשים לתענוג ולאולת
פעמיה / והאמת והישר קל בעיניה : על כן היה לחק בארץ
אשר לא יבחר איש לשופט אם לא בן חמישים שנה הוא · בפרס
ובמדי היה כל איש שורר בביתו כמלך · אם חטא העבד
והכהו אדוניו / ואם היה אכזרי המיתוהו והוא היה נקי · אם היה
לאיש משפט מות לא הומת עד כי בקרו וחפשו אחרי כל מעשיו
אשר עשה כל ימי חייו / וישקלו במאזני צדק את כל הרע
והטוב אשר עשה וברבות מעשיו הטובים לא הומת · תחת
ממשלת דריוש (דאריוס) היה שופט אשר הטה אחרי הבצע
ויצו דריוש להמיתו ויהי כהוציאם אותו אל שער העיר לעשות

את

את מלות המלך ויזכור דריוש את כל הטובה אשר עשה לו
ולארנו, ויחמול עליו ויכתבהו לחיים ויתן לו את נפשו לשלל ולא
הסגירו ביד המות · אם האשים איש את אחיו או העיד בו על
חטא ופשע אשר עשה, נתנו השופטים עת וזמן לאיש אשר
הוא שם לטהר נפשו מחטאו ולמחות הפשע ואם ראו השופטים
כי הוא נקי ענשו את האיש אשר האשים אותו כמשפט · איש
דובר שקר ומכזב היה שנוא ובזוי מאד בכל הארץ, גם איש
אשר לוה תמיד היה לחרפה ולקלס, כי על דבר אשר נשה
תמיד היה עצל ולא עבד את עבודתו ובבוא העת לשלם ולא
היה לו שקר וכחש ויחטא את נפשו · מדינת פרס היתה נחלקת
למאה ושבע ועשרים פקידות (שטאדטהאלטערייען) והמה
אשר נכתבו במגילת אסתר, והם נקראות מדינות *) ועל
כל מדינה ומדינה היה שר הנקרא זַאטראַפּ ולו היו שלשה
יועצים אשר התבוננו את מעשיו ויחקרו אחריו
והגידו למלך את אשר עשה אם טוב ואם רע · גם היה נימוס
בפרס אשר בכל יום ויום בא עבד מעבדי המלך וינערהו
משנתו ויקרא לו לאמור: קום אדוני ועשה את אשר צוה לך
אָרָאסמאָדעס **) אשר הושיבך על כסא המלכות · המלך
נסע בכל שנה ושנה במדינותיו לראות בעיניו ולשמוע
באזניו את כל אשר נעשה · עיני המלך היו משוטטות תמיד
על כל אשר נעשה, על דבר המלחמה על המשפט ועל
המסחור אשר המה משענות המדינה · ויותר מאלה התבונן
המלך גם בדברים קטני הערך וישים עינו עליהם: המלך

דאג

---

*) הרד"ק ויתר המדקדקים שמו שרש שם מדינה, מדן, אמנם לפי
הסברא יהיה שרשו דון (ריכטן) ומזה שם מדינה על משקל מריבה ·
משרש ריב · וקראו לממלכה אחת או ארץ אחת מיוחדת בשם מדינה
על דבר הדין והדת שיש לה מיוחדת מיתר הארצות, ויכול להיות שבממלכה
אחת אשר בתוכה מחוזות מיוחדות ונפרדות בדיניהן (פראווינצן דיא יעדע איהרע
באזנדרע יוריסדיקטיאן האט) יקרא כל מחוז ומחוז מדינה · וכזה ידקדקו דברי
הכתוב במגלת אסתר מאה ועשרים ושבע מדינה ·

דברי המאספים ·

**) כן כנו את האלהים עושה גדולות ומושל בכל ·

דאג לבניני ויופי העיר , ויעמול לסלול את הדרכים ולפנות אותם לבנות גשרים ודיקים (דעממע) , גם עבודת האדמה היתה מגמת פניו באשר היא משען ועושר הארץ , וענוש ענש את האיכר אשר היה עצל ולא עבד את אדמתו , למען ידע המלך מהרה את כל אשר נעשה המציא המלך כורש את הבי דאר (דיא פאסטען) ועל ידם קבל כל ספריו בעת קצר מאד כאשר עודנו היום . לפנים לא היה הבי דאר רק למלך עד שנת 1576 למספר העמים , ומעת הזאת והלאה נעשו להועלת כל איש ואיש . עושר המלך ותקפו במדינת פרס לא נמצא עוד על פני כל האדמה . היכלו וכלי ביתו וגנו ומאכל שלחנו ויקר בגדיו כלם העידו על עשרו , אוצרות המלך היו נחבאים מתחת לארץ והמקום אשר החבאו שמה נקרא גאַצאַ . המטבע היקרה בארץ היתה הדאַריקוס (אדרכמון בלשון התלמוד) והיא היתה של זהב : אם נתן המלך מתן לאיש , לא נתן לו כסף וזהב רק שדות ומדינות כאשר נראה בארתחשסתא (ארטאקסערקסעס) אשר נתן לטעדהמיס= טאקלעס שר צבא יוני ארבע ערים . אנשי פרס היו בתחלת מלכותם אנשי חיל וגבורים ושמם הלך בכל הארץ , כי החינוך וגידול הנערים כאשר בגר אמרנו היה טוב מאד . כל הנערים אשר היו בריאים וחזקים נלקחו לאנשי מלחמה כעני כעשיר , למלך היו עשר אלפים איש למשמרת נפשו והמה היו חזקי נפש ובזוי מות , גם לא נמצא בכל הארץ חרבות טובות כחרבות פרס . בימי כורש היתה ידיעת טכסיסי המלחמה (דיא קריגעסקונסט) באבה , אכן אחרי כן התמעטה יום יום , כי אנשי פרס היו לאנשים ולא היו עוד מורי חצים וקולעי אבן כבראשונה . חכמת הבנין פרחה מאד בפרס ובכל פסיא כאשר העידו סופרי העתים כלם ויהללו וישבחו את הבנינים הגדולים אשר היו בבבל , בואַרדעם ובמקומות אחרות . אכן כל הבנינים האלה התגאו בגדלם , בכסף ובזהב אשר היו מלופים בו , אך בסדר הבנין ובדברים אשר יוצרך להם ידיעה רחבה קטנו , ויגדלו מהם היונים . חכמת הזמר והניגון גדלו גם המה בפרס , כי כאשר היו אוהבי התענוג והשמחה עמלו תמיד להמציא חדשות ונפלאות ועל הדבר הזה היו להם משוררים

ונוגנים

ונוגנים יקרים ונפלאים · חכמת הרפואה נולדה במלחמת טראיא , כי כאשר חלו רבים במלחמה הזאת עמלו בני האדם למצוא צרי ומזור למען רפאות נפשם · עסקולאפוס עשה לו שם בימים ההם וכאשר הוא הרופא הראשון אשר נודע בארץ עשו אותו היונים לאב ולאלהי הרפואה ; אכן בכל זאת לא ידע עסקולאפוס רק מעט מזעיר כי לא ידע רק איזה עשבים ובהם ריפא חבורות ופצעים ומשאר החליים עוד לא ידע מאומה · אחריו בא היפאקראטעס איש יוני ושמו נודע בשערים והוא היה איש חיל , נמא לדעת וחוקר ומתבונן כל מעשה הטבע ופעולותיה ויקצור קציר רב בשדה חקירתו · ואף כי נמצא עד עתה עוד דברים רבים כהנה ורופאים חדשים הוסיפו על דבריו בכל חלקי וענפי הידיעה , בכל זאת עודנו יקר בעיני כל איש , וכל אדם אשר ישתוקק לדעת חכמת הרפואה ויתמיד את נפשו על פתחי הידיעה הזאת יקרא את ספרי היפאקראטעס וישנן את דבריו בלבו היטב · הדבר אשר גדל בה היפאקראטעס ויתנשא על כל אנשי דורו היו האותות הטובים והסימנים (סימאטיק) אשר נתן לכל מחלה ונגע · ספרי היפאקראטעס נודע כבר בימים ההם בכל הארץ וגם בפרס ומדי שמרו את דבריו ויעשו את כל אשר צוה אם נחלה איש · בכל אלה לא ידעו לפנים רק המעט מאשר אנחנו יודעים עתה , וחכמת הרפואה עתה נשגבה ולה יתרון גדול מבראשונה , כי בימים ההם לא ידעו מחכמת הניתוח רק את אשר יראה בעינים ולא ידעו עוד תועלת חלקי האדם , הרפואות והסממנים לא היו רק ממין הצומח כי כח ותועלת מין הדומם נעלמה ממנם , גם חכמת הטבע אשר היא לעזר ולמשען גדול לרופאי דורינו היתה בימים ההם קבוצת דברים אלילים וחלומות אשר המה ללעג ולקלס לכל שומע אותם · וחכמת הכעמיא (דיא שיידעקונסט) גם היא קטנה מאד · והמעט אשר נודע ממנה , טמנו הכוהנים והחרטומים בסתר לבם , למען סלף עיני ההמון ולכזב כי הדברים הטבעיים אשר עשו המה נסים ופלאים · חכמת מהלך הכוכבים נמצאת בבבל , ובחכמה הזאת גדלו על כל גויי הארץ על דבר אשר נבנתה העיר בערבה גדולה והאויר במדינה הזאת בהיר וטוב , גם

על המגדל בבבל ראו טוב מאד את כל צבא השמים / אכן
כאשר לא היו להם עוד כלי המחזה אשר נמצאו זה מאה שנה
לא ידעו רק מעט אם יערך אל ידיעתינו עתה . גם אנשי
בבל תעו מאד וילכו נתיבות עקלקלות וזרות ויעשו את הידיעה
להבל ויהבלו . תחת היות חפץ האיש החכם אשר לא יאמין
בשוא נתעה וישליך כל הפתיות אחרי גוו / לדעת מהלך
הכוכבים למען רוות נפשו הצמאה והמתענגת בחקירות ובדברים
אשר מלאם שכל איש והיה כאלהים ; בקשו המה להנבא ולדעת
עתידות מן הכוכבים / ומי פתי יסור הנה אבד הדעת
(מתנת השמים היקרה אשר נתן לו) הוא יאמין בכישוף בקסם
ובמעוננים ויחטיא את נפשו / הוא יירא ויפחד משדים ומאולת
באלה ויפול בשאול תחתית כי ישתגע ויאמין בדברים אשר
בדאום מלבם רמאים וכוזבים / השמרו אחי / לבל ידרוך
רגליכם בדרכים הנלוזים האלה כי דורך בם במחשכות ילך ונגה
לא יראה אור . הגידו נא איך יוכל היות כי ברא ה' את
הכוכבים הרבים האלה למען הגיד לנו המאורעות לאחור ? הן
ה' בחכמתו עשה אשר לא ידע האדם עתידות כי היו יהיו לו
לאבן נגף ולצור מכשול וכל ימיו בבכי ויגון יבלה כי ידע נער
ושב יום מותו וכל השוד והרע אשר תבוא עליו ! גם הוא
דבר בלתי אפשר לדעת עתידות ממהלך הכוכבים / כי המה
ילכו תמיד במסילותם וסביב קוטבם ירוצו ולא ישנו את מהלכם /
כאשר הלכו לפני אלפים שנה כן ילכו עוד עתה / ואם כן הוא
איך נוכל להנבא מזה ? וכאשר זה הוא אולת כן האמונה
בשדים וברוחות / איך נוכל לדמות בנפשינו כי יעשה ה' דברים
להחריד גם בני האדם על לא עול ופשע ? ומה הם השדים /
אם בעלי גופות וגשמיים כמונו איה מקום ישיבתם וארץ
מולדתם ? הלא רבים המה אשר נסעו בכל הארצות / בכל
האיים ובכל המדברות ולא ראו מהם דבר / מה יאכלו וישתו /
כי כל גוף לא יחיה את עצמו בלי אכילה ושתיה ובלעדם יגוע
ויאבד ; אם הם רוחניים איך נוכל לראותם בעין גשמי ?
הרוחני לא יושג ולא יראה רק מהדעת ומהתבונה לא בחושים /
ואת אשר קשה מכלם על מה ולמה לא יראו אנשים נבונים
ויודעי מדע פלאים כאלה ? נשים וכסילים ועניי דעת המה

לבד יראו כאלה ואיש הנבון לא ידע מאם מאומה / אכן זה
דבר הוונס : כל היום בשדה האוילת הזה מחשבותיהם ישוטו
וזה תמיד רעיון לבם והיה בהפחדם תמיד יחשבו לראות את
ילדי עשתונותם אף כי אינם • הלא ידעת ידידי הקורא כי
יוכל כל איש לצייר לו ולדמות בנפשו את כל אשר יחפוץ אם
גם הדבר איננו לפניו / וככה ידמו הפתים האלה בריה ברגלי
תרנגול ובראש סוס ובכנפים כאשר חשבו לפנים הגוים העוורים
ויחשבו לראות אנשים אשר מתו כבר אף כי הדבר בלתי
אפשרי • גם הכישוף הוא סכלות גדולה / מי האיש החכם
והנאמן אשר ראה קוסם ומכשף ? כבר באו אנשים אשר
בתרמית ובמרמה אמרו כי קוסמים המה / אכן לסוף נמצא
תמיד כי מעשיהם הבל / והרמיה נגלתה ויענשו כמעשיהם כי
אבו להתעות את האדם ולעקש דרכיו / על הדבר הזה כתוב
בתורה להרוג כל קוסם ומעונן על כי הבל ותוהו כל מעשיהם /
ובתרמיתם ובתחבולות לבם יוכלו בקל להסית את בני האדם
ולהטם מן הדרך הטוב • מי האיש אשר יוכל להאמין כי יירא
הרוח או השד מדברי המכשף אשר ילפלף ויהגה בסתר ויעשה
מהר את כל אשר יצוה עליו ? גם בזה נראה כי שקר ורמיה
כל מעשיהם כי כל דבריהם עקשים ולשון עלגים לשונם אשר
ישביעו בו הרוחות וזה למען לא יבין איש את הכסלות כי בזה
המה מכסים את מעשיהם בחושך ואופל ; סוף הדברים
כל אלה הבל / ואיש חכם יחשוך נפשו מהלוך בנתיב הזה
ולאיש יהודי הוא חטא ופשע להאמין באלה כי יכזב בה' ויאשים
את נפשו / ה' הדליק בנו נר התבונה ויאציל עלינו שכל ודעת
בתורתו התמימה המה יכונו ויורו לנו את הדרך אשר נלך
בו / בשבילם נצעד ומן דבריהם לא נסור ימין ושמאל כי המה
לבד אמת וכל השאר אין בו מועיל • כאשר התחילו בני האדם
לחשוב ולהתבונן את נפשם ואת נפש כל חיה אשר סביבותם
ואת כל מעשה התבל ויבינו כי לא יוכל היות כי נבראתה
הארץ וכל אשר עליה במקרה בלתי מחשבה ודעה / וכאשר
התברר אצלם כי יש לעולם בורא לא ידעו עוד מי הוא הבורא
החזק והאדיר אשר בתקפו ובגבורתו עשה את כל אלה •
ויהי בראותם את השמש בנוגה זרחה ואת הירח יקר הולך

ויחשבום

ויחשבום לאלהים ולבוראי התבל , אחרי כן עשו גם הכוכבים וכל צבא השמים לאלהים ויתפללו להם בעת צרתם , ובהיותם סכלים ואוילים חשבו לעשות טובה לאלהיהם בזבחם ובנסכם להם ובהקטיר להם קטורת ולא התבוננו כי לא יוכל ה׳ להיות גשמי ובהיותו רוחני איך יוכל לחפוץ זבח ומנחה , ככה סכלו והבלו תמיד כל גויי הארץ , גם פרס ומדי הלכו בשביל העקוב הזה וישתחוו לשמש ולירח , והשמש היתה האלהים העליון ונקראת אצלם מיטרא · אחרי כן הקדישו גם את האש ויתפללו לו לפני הקריבם את קרבנותיהם ויהי להם אש קודש והחרטומים שמרו אותו ויחדשו אותו תמיד בשמן אשר נסכו עליו ויאמרו כי מן השמים הוא , והמון העם האמין בזה , גם בער האש הזה תמיד ולא כבה · אחרי אלה כבדו גם המים , האדמה והרוח ויעשום לאלהים , להפארזען היו עוד שני אלילים אראסמאסדעס ואריםמאניוס · הראשון היה מקור ומעין כל הטוב והשני מקור הרע · לאראאסטער מחוקקם בקש להטיב את אמונתם ולהדריכם בדרך ישר ויאמר כי יש אלהים רם ונשא על כל אלהיהם הנשארים והוא אלהי האור וכאשר לא אבה להפיץ בלבם זרע שקר ויאמר כי האל הרם הזה הוא אך טוב וממנו לא יבוא רע רק יש שני מלאכים תחת ממשלתו והמה שונים מאד · האחד הוא בעל חסד , מלא חמלה וחנינה מבקש טוב בני האדם ואשרם · והשני הוא בעל קנאה ותחבולות , גוער ונוקם , רודף בני האדם בלי חשוך , וממנו כל השוד והרע אשר יעבור בארץ וכל התוגה והאנחה אשר במשכנות בני האדם ושני המלאכים האלה לוחמים תמיד איש עם אחיו , והמלחמה הזאת תהיה עד סוף הימים כאשר אמר לאראאסטער · גם הגיד להם מהשארת הנפש ומשכר ועונש , והיה באחרית הימים , כאשר אמר לאראאסטער , יגרש ה׳ את המלאך הרע ושלח אותו המדברה עם כל חילו , שמה בחושך ואופל יבלה ימיו ובבכי ובמספד כגמול ידיו · והמלאך הטוב יושיב ה׳ בארץ עדן והיתה אור ונוגה סביבו ופרי מעשיו יאכל , ואף כי שקר והבל רב בכל הדברים האלה בכל זאת האמונה הזאת טובה מאד מאמונתם הראשונה · הפרתמים

(דיא פארזען) לא זבחו לאלהיהם בהיכל או במשכן כי אם בהרים ובגבעות , כי אמרו חרפה ובזיון הוא לאלהים להקריב לו בבית צר וקטן ובמקום מוגדר מרוממות כי כבודו מלא כל הארץ . החרטומים לבד ידעו את כל דת האמונה וחקי ונימוסי הקרבנות והמון העם לא ידע מאומה , מכל דבר קטן וגדול אשר יקשה בעיניהם שאלו לחרטומים והמה למדום את אשר יעשו ועל זה היו מכובדים מאד . גם המלך למד אללם כאשר כבר אמרנו משפטי ודתי המדינה , ולא היה ריב ומדון ומשפט בין שני אנשים אשר לא הועלו עליו המה וישאלו את פיהם , סוף הדבר החרטומים והכומרים האלה היו , כאשר היה לפנים בכל הארץ , החכמים הכוהנים הנביאים החוקרים והפילוסופים והכל על ידם נעשה . בפרס ובכל ארץ הקדם לא חנטו את מתיהם כאשר עשו המצריים , גם לא שרפום כאשר עשו הרומיים כי אם קברום כאשר אנחנו עושים היום .

השאר בדפים הבאים .

מכתבים שונים

המערה בעין גדי

שמעו בני ! הקשיבו אמרי , אספרה גבורת איש וגדולתו , לא גבורת מלחמה וגדולת עשר וכבוד , כי גבורתו עלי יצרו , וגדולת נפשו הנפלאה . כענן שמים מריק ברכת ה' , על חלקת רשע כצדיק ; כן איש מאריך אף ורב חסד , וכצור חזק לא יירא כי ירעש הים , כי יהמו גליו מסביב ; כן איש יקר רוח , מחזיק בתומו , בל ימוט , כי יאפפוהו משברי מות , לא ישמע אלקלקות , ולא יקשיב כי ידברו אוהביו , להנקם מאויביו . כי צדקתו לנגדו תמיד , אליה

עיניו יביטו , ולכל אשר תטנו ילך , רק בה חפצו , ואליה
תשוקתו · והיא גם היא לא תמוש ממאהביה , גם כי ילכו נע
ונד , עשוק ורצוץ , ואין עוזר · כן הלכה עם דוד בברחו
מפני שאול וילך תועה במדבר , כשה נעזב , וכצפור נודד ,
בהיותו במצדות , במערה בעין גדי , להסתר מחמת הרודף
המבקש נפשו לקחת · שם ישבו במערה , במקום ציה ושמה
מעון תנין וחיות , אלה מזה ואלה מזה · לא שכן בה איש
אוהב ימים לראות טוב , כי לא הופיעה בה נהרה , אור שמש
משמח לב , נר וחושך וצלמות ילין בה · לא ישמע קול שמחה ,
כי אם צעקת טורפי טרף · ועתה כי צרה קרובה , ואין מפלט ,
שמח דוד בה , כמשוש חתן בחדר כלתו · ישב שמח בטיט
ורפש , כמלך על כסא מלכותו , ועמו חנו מסביב לו ד״ , למצוא
מרגוע , כי עייפים היו מכל התלאות אשר מצאום · נקטה
נפשם בחיים , ויאמרו איש אל אחיו , הבה לכו ונסיתהו
בשאול , להנקם על כל הרעה אשר גמלנו ; לכו ונוכחה עמו ,
מדוע הוא בושש להלחם ? הלא גבר והצליח גם תמול גם
שלשום , וידינו חזקה מאד , ולמה נלך תועה במדבר , ברעב
ובצמא ובחוסר כל ? נשינו וטפינו וכל רכושינו יהי׳ לבז לשאול
ולעמו ? ויהי כדברם איש אל רעהו זה בכה וזה בכה , וישם
ישבעם בן חכמוני פניו אל דוד , ויען ויאמר , אדוני דוד !
הלא ידעת כל המעשים אשר עשיתי , מאז הייתי עמך לקחת
את ערלות הפלשתים · רוחי נאמנה לך , השכלת בכל אשר
יעצתיך , כי לא מהרתי עשות דבר , בל ידעתי אחריתו ·
לא ישרו בעיני מעשי הנערים , אשר כמעט חרה אפם , קמו
לערך מערכת מלחמה , בל ידעו בל יבינו אחרית מעשיהם ·
אף לא ישרו בעיני דרכיך היום , לא נכון לאיש גבור חיל כמוך
היותו מתעצל , יושב רפה ידים ופיק ברך · ולמה תירא ותחת ,
ותרוץ כאילה מקול ציד — מה נהפכת ! אנא הלך רוחך ! הלא
אתה אמרת גם את הארי גם את הדוב הכה עבדך , והיה
הפלשתי הערל הזה כאחד מהם ? הלא אתה אמרת אל
יפול לב אדם עליו , עבדך ילך ונלחם עם הפלשתי הזה ?
הלא אתה הכית את האיש הבינים , אתה לבדך , באבן אשר בידך ,
ועתה חרב וחנית כדון ורמח , ואנשי חיל מסביב לך , ומורך

בלבבך, ונפשך דאבה! — מי שאול ומי מחנהו? הכיתי
בחנית אשר בידי שלש מאות חלל בפעם אחת, גם יכול נוכל
לבן קיש ואנשיו החלושים, ומי יתן ותדע מה צמאה נפשי לדם
אויביך, מה כלתה ונכספה לנצח ולעשות חיל, תשמח בראותך
כלנו בזרוע מושעת. יש לאל ידינו, לא נירא, אל ימלט איש
מכל רודפינו, גם צאן גם בקר לא יחיה, לא תשאר פרסה.

ויאמר אליעזר בן דודי בן אחוחי, זכור נא בן ישי! יום
עמדי עמדך בקרב, בחרפי מערכת הפלשתים,
ברדפי אחריהם, וחרבי אחוזה בידי, לא חמדתי שללם,
ולא עמדתי על בצעם, כי עברתי מקצה אל קצה לכרות שמם
ולאבדם, ואך אותם עד בלתי נשאר מהם שריד ופליט,
ככחי אז כחי עתה. שאול יהיה כאחד מהם, וחילו כחלליהם.

גם שמה בן אגא הררי, נשא את קולו ויאמר, הלא תצלינה
עוד באזניך שירי הבתולות במחולותם, לאמור: הכה
שאול באלפיו ודוד ברבבותיו. מה תרצה שמחתן ומשוש
לבן בראותן כי גבר איש נקי, נרדף חנם, זך מעון ופשע.
כלם יצאו בשיר לקראתך, יטו שכמם לעול מלכותך, יאהבוך
וישתחוו לך ארצה, ויתנו כתר מלוכה על ראשך. בטח בנו,
כי נעבדך. לא נסור ממך כל עוד נשמה באפינו. בברוח
ישראל מפני הפלשתים, נשארתי בשדה עדשים, ואך אותם
מכת הרג, השכוח שכחת כל דברינו מאז, כל המעשים
אשר עשינו להראותך את כחינו ואת ידינו החזקה. וכאשר
חנינו במצודה, ותאמר, מי ישקני מים מבאר בית לחם
אשר בשער! ואנחנו קמנו, שמנו נפשנו בכפינו, ונבקע
במחנה פלשתים לשאוב מים מבאר בית לחם אשר בשער;
אף כי נשים נפשנו בכפינו, להביא לך דם אויבינו, נפש
רודפך, המבקש נפשך, ולכרות את שמו, חושה אל תעמוד.
הנה חרבי שלופה בידי, ולא תשוב ריקם התערה. חיצי אשכיר
מדם אויב, ונבלתו לחיתו ארץ אשליך, ושללם חרם יהיה.

ויען בניהו בן יהוידע בן איש חי רב פעלים מקבצאל
ויאמר: ומי יתן ואשוה לאלה שלשה הגבורים אשר
הרבו לעשות חיל רב, ואם מעט ימי, ומעטי במספר יתנו,

(אך שני אריאל מואב הכרתי , ואחרי ביום שלג / ואיש מצרי
בעל חמס במאה , בחנית אשר בידו) , זרועי נחושה , וחרבי
תאכל בשר , עיני לנכחו תלפינה — עד מתי יהיה זה
לנו למוקש , עד מתי נמס לבב העם , ולמה יקל כבודנו
בשערים , כי יאמרו : רכי לבב הם , גם דוד גם אנשיו , סר
כחם מהם · נחבאים הם כגנבים , שודדי לילה , כי יראו
מאור השמש כי יזרח , וכבודנו בקלון ימירו · לכו ונלכה ,
ה׳ אתנו , ואויביך כחציר יבלו · היום יודע בשלמי הרעה ,
הלנו או לצרינו ?

ויען אביתר הכהן ויאמר : שמע נא עצת אוהביך ,
גבוריך השלמים אתך , כי צדקו כלם , אמת בפיהם
ואין בקרבם רמיה , ולמה זה נלך שובב במדבר הגדול
והנורא , ונשב פה במערה , במעון תנין ועקרב ? הלא
ידעת כי המית שאול ביום אחד שמונים וחמשה איש נשאי אפוד
בד · ואת נוב עיר הכהנים הכה לפי חרב מאיש ועד אשה ,
מעולל ועד יונק , ושור וחמור ושה לפי חרב · וכל זאת
בשנאתו אותך · זכור דבריך כאשר דברת לאמר : אנכי
סבותי בכל נפש בית אביך , ועתה קול דמי בית אבי צועקים
אליך מן האדמה ; קום ! מלא ידיך היום , ונקים נקמת דם
עבדי ה׳ השפוך · ה׳ ירא וישפוט , וישם דמו בראשו · משיח
ה׳ אתה , ובחירו אשר בחר בו למלך על ישראל , קום
והושע עמו ועבדיו הכהנים · וה׳ אלהיך אמר לך : אתה
תרעה את עמי ישראל , ואתה תהיה נגיד
על עמי ישראל !

ויהי בדברו , ויבוא אחד מאנשי דוד אשר שט במדבר לרגל ,
ויבוא ויאמר , הדד ! הדד ! כי נשבה אויב ,
הנה הוא בידינו , שאול לקראתינו · קומו הצליחה נא ! חילו
פנה ללכת דרך הסלע , ואך הוא לבדו נשאר מאחריהם ·
הנה הוא הולך ובא לפתח המערה לפונה , קומו ונתפשהו ·
וישא כל העם את קולם : הנה היום שקוינהו ! החזיקו
חרב וחנית כדון ורמח ! הנה היום אשר אמר ה׳ אליך הנה
אנכי נתן את אויבך בידך ! — ונחמת אפס קמו איש
מתחתיו , לרוץ לקראתו ·

ודוד קם מתחתיו , ויעמוד נשען עלי חרבו , ובעינים
מפיקות נדיבה , מלאים חדות ישועה ומצהלות
הצדקה , משוש לב ישר השמח בעשותו חסד והאריך אפו
לאיש אויב ומתנקם , פנה אל גבוריו , ויבט הנה והנה ,
ויאמר אליהם , עמדו נא , אחי ! מבקשי טובי ! עמדו ,
ושמעו ! ויעמדו . ויען ויאמר , אנשים נאמנים אתם לי ,
גם מתמול גם משלשום . עד הנה לא סרתם מדברי ,
שמעתם ככל אשר צויתי אתכם , ה' ישלם משכורתכם ! שמעו
נא לדברי גם עתה , ותנו לי איש את חרבו , ושבו איש
תחתיו . לא לכם להנקם משאול , לי הדבר , כי אויבי הוא ,
ואך נפשי צדה לקחת . ויתנו איש את חרבו , וישבו תחתם .
ודוד הלך לפונה , וירא והנה שאול לבדו בא המערה ,
להסך את רגליו . הוא לא ראה את דוד , ודוד ראהו , גם
שמעהו מדבר ואומר בחרון אפו „ ומי יתן וימצאו אנשי
את דוד , ונתתי את פגרו לעוף השמים , ולחית השדה .
אנה הלך ? ואנה משכנו ? הלא אמרו כי פה במדבר
מחנהו . מי יתן ואמצאהו ! " — ומי האיש אשר ימצא את
אויבו המשלם לו רעה תחת טובה , ויגרשהו מבית אביו ,
מאשת נעוריו , רודף אחריו לקחת נפשו חנם . הכי לא
ישיב לו גמולו בראשו כי יפגעהו ? יחזקהו בערפו , ירמסהו
לארץ , וישסעהו כשסע הגדי ; ישמח לראותו מתבוסס
בדמו , וכלבים ישחבו מעיו . ופגרו לחרפות לדראון עולם .
אך דוד בגודל צדקתו , יושר לבבו , וטוב נפשו , נגש
לאט אליו — ויכרות כנף מעילו . —

י — ר — ע.

לפתרון החדה

במאסף לחדש תשרי העבר

הלא תמצא את אשר תבקש בבתי המלמדים , בין הילדים
והעוללים , גם במלמד הבקר אשר בו לא לאט
ינהלום לרגל המלאכה , הכי זה יקרא

לַמֵּד !

י — ר — ע